

Debreceni Egyetem
Informatikai Kar
Könyvtárinformatikai tanszék

**A magyar könyvtári szolgáltatások fejlesztése a franciaországi és az
Európai Unió irányelvek alapján**

Témavezető:

Dr. Bujdosó Gyöngyi

Egyetemi adjunktus

Készítette:

Lakatos Dóra

Informatikus könyvtáros

Debrecen

2009.

Tartalomjegyzék

Előszó

Bevezetés

I. fejezet

<u>Könyvtártípusok bemutatása</u>	5
Nemzeti könyvtár.....	5
Közkönyvtár	5
Szakkönyvtár	7
Egyetemi könyvtár	8
Iskolai könyvtár	9
Francia könyvtártípusok	9

II. fejezet

<u>A kiválasztott könyvtárak bemutatása</u>	10
Az Országos Széchényi Könyvtár	10
A Francia Nemzeti Könyvtár	16
A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	20
Az Infomációs közkönyvtár a Pompidou Központban	25
A Debreceni Egyetem és Nemzeti Könyvtár	27
A Sorbonne Egyetem könyvtára	31
A Szépművészeti Múzeum könyvtára	33
A Musée d'Orsay könyvtára	35
A Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium könyvtára, Budapesten	37
A Nantes-i nemzeti állatorvosi szakiskola könyvtára	39

III. fejezet

<u>A különbségek leírása</u>	40
------------------------------------	----

IV. fejezet

<u>Az Európai Unió kulturális fejlesztési irányai</u>	44
---	----

V. fejezet

<u>Az EU és a francia fejlesztési irányzatainak összehasonlítása</u>	49
--	----

Befejezés

Irodalomjegyzék

Melléklet

Előszó

A 2009-es év több szempontból is érdekes számomra. Egyrészt ebben az évben készül el a szakdolgozatom, másrészt előtanulmányaimból tudom, hogy ez az év az Európai Unió által kiírt pályázatoknál, fejlesztéseknél sorsdöntő, hiszen erre az időszakra már kiforrottak, esetleg megvalósulni látszódnak azok.

Ezt a két eseményt érdekesnek tűnt számára annyira, hogy próbáltam összekapcsolni először a fejemben (milyen Európai Unió politikát támogatja a kulturális életet hazánkban, és hogy a könyvtárakra milyen kitételek vannak). Majd végül rájöttem, ez akár szakdolgozati témának is beillene. Persze kibővítettem az alap gondolatot egy francia vonallal (francia kéttannyelvű gimnáziumot végeztem, így érthető a kötődés) is. Szakdolgozatomban a specifikustól haladok majd a generikus felé, vagyis veszem az adott nyugati ország könyvtártípusait és azokat összehasonlítom a magyar típusakkal (szolgáltatáscentrikusan, mert ebben gondolom a nagy lehetőséget a fejlesztések szempontjából). Végül látókörömet kibővíttem az EU-s tendenciákra. Érdekes lesz végignézni, hogy egy fejlettebb területen a könyvtári szolgáltatások is annyival fejlettebbek-e, illetve, hogy ez EU-s politika mennyire tükrözi a nyugati mintát.

Célom tehát a szakdolgozattal, hogy kihasználjam az Európai Unió által adott lehetőségeket, mind könyvtári, mind személyes vonatkozásban. A könyvtári oldalról egyfajta útmutatást szeretnék megfogalmazni, a magam részére pedig kapcsolatokat szeretnék kiépíteni a francia könyvtárakkal.

A szakdolgozatommal szeretném lezárni, megmutatni az eddig tanultakat, mind könyvtárosi vonatkozásban, mind pedig az informatikai oldalról (a francia példákat a honlapokon keresztül tudtam csak értékelni), de legfőbb célom, hogy megtervezem az utamat ezen a pályán. Remélem sikerül valamennyire véghezvinni ezt a tervem.

Bevezetés

A szakdolgozat elméleti háttérének felépítése a céljaim tudatában a következő. Öt nagyobb tematikus részt különíték el.

Az elsőben leírom az általam vizsgálandó könyvtár típusokat mindkét területen, az itt felmerülő különbségeket kiemelve. A második részben ismertetem a konkrét példákat, próbálom a hasonló színvonalú könyvtárakat kiválasztani országos szinten (például a közkönyvtári típusnál a francia oldalon a Bpi-t (Bibliothèque publique d'information) választottam, ami hasonlóan magas szinten van mint hazánkban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár). A harmadik részben már csak a szolgáltatásokat fogom vizsgálni, a különbségeket szeretném kiemelni, vagyis hogy miben tér el az egyik, esetleg a franciáknál van-e valami olyan jellegű eltérés, amit átvehetünk és hasznosíthatunk itthon. Az negyedik részben az Európai Unió fejlesztési tendenciákat tisztázom. Mit tervez az EU erre az időszakra a kulturális élet fejlesztésére hazánkban. Végül összevetem a franciák által mutatott lehetőségeket az EU-éval, melyeknek mik az előnyei, hátrányai esetleg hol és miben fedik egymást.

Segédanyagokat főleg az interneten találtam, ami nem is csoda, hiszen viszonylag aktuális témát boncolgatok, amivel kapcsolatban nyomtatásban nem jelent meg segédanyag. A francia könyvtárakat pedig az interneten tudtam utolérni, illetve utolsó gyakorlatom során, amit a Debreceni Egyetem Társadalomtudományi Könyvtárban töltöttem, alkalmam volt egyik könyvtárossal, Filó Krisztinával, interjút készíteni, aki az általam vizsgált könyvtárakat meglátogatta egy könyvtárasok által szervezett tanulmányúton. Nagy segítségemre lesz az általa elmondott észrevételek.

I. fejezet

Könyvtártípusok bemutatása:

a, A nemzeti könyvtár

A nemzeti könyvtár fogalma elsődlegesen a patriotikum gyűjtésének viszonylagos teljességével, tudományterületre, valamint a releváns információk értékelésére való tekintet nélkül, az országonkénti nemzeti irodalom és ez által a világ egészének dokumentum termésének gyűjteményét jelenti. Elsősorban a gyűjteményének egyedi jellege különbözteti meg a többi könyvtártípustól, másodsorban az országos és nemzetközi információsrendszerben betöltött szerepe a központi szolgáltatásai révén.

Am a különböző területeken máshogy alakult a nemzeti könyvtár gyűjteménye. Míg hazánkban a kizárólag nemzeti könyvtár funkciót töltötte/tölti be az intézmény, más északi országokban a nemzeti könyvtár a felsőoktatási könyvtár szerepét is betöltötte, illetve az Egyesült Államokban a nemzeti könyvtár egyben parlamenti könyvtár is (ezeket másnével kettős funkciójú könyvtárnak is nevezhetjük). [1.]

Hazánk nemzeti könyvtárának gyűjtőköréből 5 alapvető funkciót határozhatunk meg. Az első a **hungarikumok gyűjtése**, ami a Magyarország mindenkor területén megjelent minden, külföldön, magyar nyelven, magyar szerzőtől, illetve magyar vonatkozású tartalommal rendelkező valamennyi dokumentumot jelenti, függetlenül attól, hogy nyilvánosságra hozták-e. Második funkciója a **magyar irodalomtudomány dokumentumainak gyűjtése**, harmadik a **magyar történelemtudomány dokumentumainak gyűjtése**, negyedik a **magyar könyvtártörténet, könyvtártan, könyvtárügy dokumentumainak gyűjtése** és az ötödik a **Magyarországon keletkezett sajtótermékek kötelezpéldány gyűjtése**. [8.]

b, A közkönyvtárak

„Más a nyilvános könyvtár! Önálló épület, benne jó karban lévő, új és hasznos könyvek, s ami a legfőbb: nyitva van egész nap, reggel éppúgy, mint este, és könyvekkel és újságokkal és folyóiratokkal megrakott termek helyben olvasásra marasztalják az arra járókat...a tudóst, aki az elméletek világában kutat, az ún. műveltet, akinek mesterségéhez tartozik az olvasás, a munkást, akit ipara

*vagy politikai és társadalmi mozgalmak problémái izgatnak, a gyermeket iskolai óra után, a háziasszony, ha otthon dolgát végezte...”*Szabó Ervin 1959-ből idézett szavai a közkönyvtárról.

Tehát a közkönyvtár **korszaktól, szemlélettől és konkrét helyszíntől függően tartalmilag és megjelenési formájában heterogén, a helyi társadalom sokrétű igényeit és szükségleteit leképező, tömeges használatra szánt gyűjteményű intézmény.** Jellemzi a sokrétű adathordozók és még annál is sokrétűbb témájú dokumentumok beszerzése, válogatása, rendszerezése, tárolása, rendelkezésre bocsátása és selejtezése.

Továbbá feladata, hogy megfelelő helyszínt és technikai segédeszközöket biztosítson mindazon kulturális tevékenységhez, amelyek az információk felhasználásával, feldolgozásával kapcsolatosak.

A közkönyvtárak működhetnek települési-, városi- vagy megyei könyvtári szinten, hiszen fontos feladata, hogy az adott település igényeihez igazítsa gyűjteményét, feltártságát és visszakereshetőségét és a szolgáltatások színességét is.

Meg kell említeni továbbá az egyre jobban előtérbe kerülő szociális funkciót, vagyis hogy **minden állampolgár elvitathatatlan joga az információhoz jutás, vagyis a hozzásegítés a boldoguláshoz.** Itt gondolok a testi-, szellemi fogyatékkal élőkre, az ágyhoz vagy házhoz kötöttekre, illetve a nemzeti és etnikai kisebbségekre. [2.]

c, A szakkönyvtárak

A szakkönyvtári **gyűjtemények tudományterület vagy a tudományág szintjén állományalakításukban értékelő válogatással törekednek a téma legkorszerűbb, legfrissebb információs bázisának megteremtésére.** Természetesen ebben a helyet kell kapnia a csatlakozó vagy interdiszciplináris kérdések irodalmának is (mellékgyűjtőkör). [1]

A szakkönyvtár szerepe, hogy gyűjtőhelye legyen egy-egy tudományterület, szakma ismereteinek, információs bázisa ezen tudományterület művelőinek. [8.]

Ezeknél a könyvtárknál rendkívüli fontossága van az **aktualitásnak, a legfrissebb információk** jelenlétének. Gondoljunk bele a kutató helyzetébe, aki olyan dolgot fedez fel,

amit más már megírt, de ő nem értesült róla, mert nem érkezett még meg a szakkönyvtárba a legfrissebb száma az adott folyóirtnak például. Hasonló odafigyelést igényel a megfelelő **tájékoztató szakkönyvtárak** kiválasztása, akik az adott tudományterületen megfelelőképpen jártasak.

A szakkönyvtárak igazi jellegzetessége a szolgáltatásokban rejlik, ugyanis **szolgáltatásközpontú könyvtárak**, azaz működésüket a szolgáltatások iránti igények határozzák meg. Ezek az igények lehetnek a következők: **teljes körű információszolgáltatás a szakterületről, gyors és pontos információ, mélyen feltárt információ, az eredeti dokumentum rendelkezésre bocsátása, az önálló információszerzés támogatása.** [3.]

d, A felsőoktatási könyvtárak

Állományukkal elsődlegesen az **intézményükben oktatott tárgyak tanulmányozásához és kutatásához kell alapot nyújtania, így e témakörök dokumentumainak kiválasztásában jelentős szerepe van az ugyanazon terület szakkönyvtárával való együttműködésnek, gyűjtőköri megosztásnak.** [1]

Más olvasatban a **szakkönyvtár egy típusának említi** a felsőoktatási könyvtárat, ami tulajdonképpen nem valótlan állítás, hiszen gyűjtési elvei sok tekintetben hasonlóak, ám különbség van a tájékoztató szolgáltatásokban, illetve a felsőoktatási intézményeknek nem alapfeladatuk az országos könyvtári ellátás biztosítása. [4.]

A felsőoktatási könyvtárak fajtái úgy változhatnak, ahogy az adott intézmény különböző egységekre tagolódik, például kari könyvtár, főiskolai könyvtár, szakegyetemi könyvtár.

Fontos említést tenni arról a feszültségről, ami a könyvtárhasználók igényei (több könyvtári anyag, hosszabb nyitvatartás, több szolgáltatás) és a fenntartó intézmény céljai és lehetőségei között jön létre. Ezek feloldását, kiküszöbölését figyelembevéve kell a könyvtári vezetésnek kialakítani a szolgáltatásokat (Service Level Agreement).

A felsőoktatási könyvtár tanulási **forrásközpont**. Az eredményes tanuláshoz pedig mind **környezeti, technikai, személyi és légköri** követelményei vannak. Ha ezek nem megfelelőek, a tanulók nem fogják előszeretettel látogatni a könyvtárat. És nem szabad elfeledkezni arról, hogy ez a közeg tulajdonképpen **munkahelye is a tanulóknak és az októknak** is. Itt gyűjtenek információt, jegyzeteket és dolgozatokat készítenek, csoportos

munkát is végezhetnek. A korszerű felsőoktatási könyvtár pedig biztosítja ehhez a feltételeket (fénymásolás, változatosan használható közösségi terek, kutató terek stb.). [5.]

e, Az iskolai könyvtárak

Az iskolai könyvtár gyűjteményének **elsősorban az oktatási anyag, illetve az azt kiegészítő információk szükség követelte teljességét kell nyújtania, olyan szinten és mennyiségben, amely az adott korszak ismeretanyagát az iskolai képzés legmagasabb színvonalán fedi.** [8.]

Az iskolai könyvtár az idő folyamán egyre inkább eltávolodott a köz (művelődési) (gyermek)könyvtári vonásoktól, veszített szépirodalmi és olvasmányforrás jellegéből, s az iskolában folyó sokrétű munka eszközévé, helyileg is elválaszthatatlan munkakönyvtárrá vált, vagyis **az iskola bevonult a könyvtárba. Az iskolai könyvtár szolgáltatásait, gyűjteményét, feltárását elrendezését, nyitva tartását nem a diákok vagy a pedagógusok határozzák meg, hanem az iskola pedagógiai programja és tanterve.**

Az iskolai könyvtár az oktatási-nevelési intézmény tanítási-tanulási médiatára (hiszen a technika fejlődése ide is „betört”, a különböző oktatást színesebbé tevő dokumentumok típusok megjelennek, CD-ROM-ok, DVD-k stb.), oktatási helyszíne és kommunikációs helyszíne. [6.]

Franciaország:

A francia könyvtárak nagy megosztottságot mutatnak. Vagy egy épületben található a könyvtár egésze, vagy különállóan találjuk a különböző szolgáltatásokat. Néhány könyvtár széles körben nyitott, míg mások korlátozottan igénybevehetőek. Vannak könyvtárak, amelyek működését az olvasók akarata irányítja, és léteznek olyanok, amelyek a egyéni akarat által szerveződnek. Mindeközben ugyanúgy, mint hazánkban, a fő tipizálási kritérium, az maga a könyvtár funkciója.

A francia nemzeti könyvtár (bibliothèque nationale) feladataiban és funkciójában nem mutat különösebb eltérést az előbb leirtaktól.

A közkönyvtárakkal (bibliothèque publique) már más a helyzet. Ugyanis e könyvtárak határainak mezsgyéje változatos. Alapjában az angolszász „public library”-re hasonlít, de más nevet kapott, a „bibliothèque de lecture publique” vagyis a nyilvános olvasói könyvtárat. Szolgáltatásaiban hasonlít az előbb határozottakra, ám a fenntartó és igazgató szervezet már többértűbb. Elsőként igazgató szerv lehet az adott lokális, regionális társadalmi közösség, vagy egy privát szektor, vagy mint hazánkban legtöbbször maga az állam. Ez a változás valószínűleg nagyban befolyásolja az adott intézmény működését. Továbbá lehetséges a nyugati országban, a kettős könyvtári funkció, vagyis hogy az egyetemi könyvtár beleolvad a közkönyvtárba, hiszen az is hasonlóan nyitott minden olvasó előtt.

A szakkönyvtárak, az egyetemi- és iskolai könyvtárak működése nem tér el nagyban a magyar mintától ezért külön említést nem teszek róluk.

Ám meg kell jegyezni, hogy a franciák nem skatulyázzák be a könyvtáraikat a típusuk szerint. Ugyanaz a közkönyvtár, mint már említettem, náluk lehet akár egyetemi könyvtár is. A nyilvános olvasói könyvtár nem zárkózik el attól, hogy valamilyen speciális gyűjteménye legyen mint például helyismereti gyűjtemény. [8]

II. fejezet

A kiválasztott könyvtárak bemutatása

A. Nemzeti könyvtárunk az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK)

A könyvtár története dióhélyban

- XIX. század:

Nagy lélek! te, aki fényt hintesz
A homály vak rejtekibe...
...
Hogy kívánhat'd, hogy ne dícsérjük
Vagy a napot, vagy tégedet?

Csokonai Vitéz Mihály Gróf Széchényi Ferenc Ő excellentiájához

Mi, könyvtáros hallgatók jól tudjuk már, hogy a könyvtár alapítója **Széchényi Ferenc**, aki **1802. november 25-én** megalapított első nemzeti közintézményünket, az Országos Széchényi Könyvtárat, ami mintegy 13.000 nyomtatott **könyvet**, 1200-nál több **kéziratot**, sok száz **térképet, címereket, metszeteket** tartalmazott, s - más bel- és külföldi tékák mintájára - **érmegyűjteménnyel** is rendelkezett.

1803-ban Pesten **nyitották meg a látogatók előtt kapuit**. Az intézmény fenntartásához szükséges pénzügyi alap megteremtését a társadalom magára vállalta. A sokféle forrásból összegyűlt tőkevagyonra támaszkodva az 1808/VIII-as törvénycikkkel az országos rendek életre hívták a Magyar Nemzeti Múzeumot, s az így újonnan létesített intézmény keretébe illesztették be a Széchényi Könyvtárat, mely ettől kezdve a **Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára** nevet viselte. A könyvtárról leválasztott érmegyűjtemény pedig idővel a múzeum egyik osztályának alapja lett.

- XX.század:

1949-ben **Országos Széchényi Könyvtár** néven az intézmény önállóvá vált. A rendelet a könyvtár új jogállása mellett rendeltetésével is foglalkozott. Az intézmény **1985-ben** költözött új helyére, a **Budavári Palota** F épületébe. Gyűjteményében mára 10 millió egységgel található, ezekből több mint **3 millió a könyv, 330.000 az időszaki kiadvány** (újságok és periodikumok), és több mint **1 millió a kéziratok** száma. A **térképek** száma körülbelül **200.000** , a **képek és metszetek száma 310.000** , a **hangzó anyagok** száma pedig **24.000**. Ezen kívül körülbelül **3 millió plakát és aprónyomtatvány** található a könyvtárban. Az állományban helyet kapott még **300.000 dokumentum mikrofilm másolata** is.

Amit jó tudni a könyvtárról

A könyvtár állományából sajnos **nem lehet kölcsönözni**, mivel a könyvtárnak muzeális feladatai is vannak, ezért korlátozó intézkedéseket kellett bevezetni. Ez indokolja azt, hogy nemcsak a szabadpolcon lévő dokumentumok, hanem a raktárakból kikért művek is kizárólag az olvasótermekben használhatóak. Nem tartoznak e szabály alá a 8. emeleti Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár kölcsönözhető dokumentumai.

Itt találhatóak **Mátyás király** könyvtárának fennmaradt darabjai, a **híres corvinák**. A könyvtár állandó, időszaki és virtuális **kiállításokat** is szervez. Értelemszerűen az első kettő a Budavári Palotában, a virtuális pedig a könyvtár honlapjáról is elérhetőek.

Szolgáltatások

❖ Helyi szolgáltatások (az egyértelmű szolgáltatásokat nem magyarázom)

- helyben olvasás
- OPM- Olvasói Professzionális Munkaállomások
2004. július 5-ikétől olvasói számára mintegy 100 számítógépes munkaállomás használatát biztosítja olvasótermekben elhelyezett terminálokon a könyvtár – elsősorban irodalomkutatáshoz és tanulmányok megírásához. Éves belépőkártyával rendelkező olvasóink számára 150 MB tárhelyet biztosítunk saját munkaanyaguk tárolására.
- multimédia olvasóterem

Az elektronikus és más, nem hagyományos dokumentumok egyre gyorsuló elterjedése új szolgáltatások rendszerbe állítását követeli meg a könyvtáraktól. A nemzeti könyvtár az új dokumentumhordozók megjelenése óta törekszik ezeknek a leghatékonyabb szolgáltatására. Ennek eredményeképpen alakítottuk ki az ún. "multimédia olvasótermet". Legfőbb jellemzője tehát az, hogy a helyben megjelenő felhasználó mindent egy ilyen körbe tartozó dokumentumot egyetlen helyen használhat. A használat mellett igénybe veheti ugyanazon a helyszínen mindazokat a szolgáltatásokat - nyomtatás, letöltés, másolatkészítés hagyományos és elektronikus hordozóra - amelyeket az említett dokumentumokra alapozva a rendszerbe állított.

➤ EBSCO

Folyóirat- adatbázisok. Az EBSCO Publishing angol nyelvű online folyóirat-adatbázisai a könyvtár olvasótermeiben, az olvasói számítógépeken érhetőek el.

Különböző témájú adatbázisaik találhatóak a rendszerben, például orvosi témájú (MEDLINE), pedagógia témájú (ERIC), üzleti témákat feldolgozó folyóiratok (BUSINESS SOURCE PREMIER) adatbázisai.

➤ ISSN, ISBN/ISMN

ISBN/ISMN iroda

A kiadók rendelkezésére bocsátja az ISBN (International Standard Book Number = Nemzetközi Szabványos Könyvazonosító) ill. ISMN (International Standard Music Number = Nemzetközi Szabványos Kottaazonosító) számokat. Javításokat végez a hibás ISBN/ISMN számok esetén, az OSZK nyilvántartásában.

Az ISSN változásait követi soron és értesíti azokról az érdeklődőket.

➤ könyvtárközi kölcsönzés

Feladatai az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer és az IFLA által kiadott Nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés: alapelvek és végrehajtási irányelvek alapján végzi. A külföldi könyvtárközi kölcsönzés az OSZK végzi.

➤ mikrofilmes olvasószolgáltatás

A 28 férőhelyes központi Mikrofilm Olvasóteremben a hírlapokról és folyóiratokról készült, mintegy 12.000 periódikacím olvasófilmje áll a kutatók, érdeklődők rendelkezésére. Igénybe vehető ezen a szolgáltatáson belül a fényképeszeti szolgáltatások, digitális szolgáltatások, szaktanácsadás.

➤ reprográfiai szolgálat

Sokrétű szolgáltatásokat nyújt: gyorsmásolási, fényképeszeti és digitalizálási szolgáltatások teljes körű végzése olvasói és külső igények kielégítése céljából; digitális másolat megrendelése az OSZK törzsgyűjteményéből. Cikkmásolat-küldő szolgáltatás működtetése. Központi munkafelvevő állomás működtetése; (reprográfiai szolgáltatásokat belinkelni). Az OPM-rendszer adminisztrátori feladataink ellátása. E-könyvek, kiadványok készítése, kiadása és beszolgáltatása. Az olvasói megrendelésre készült digitalizált dokumentumok archív példányainak elkészítése, meta-adatokkal való ellátása és beszolgáltatása a Digitális Könyvtárba. A Születésnap Csomag szolgáltatás működtetése Születésnap ajándékcsomag.

➤ csoportvezetés, könyvtárlátogatás

➤ kötelezpéldány, kötelezpéldány szolgáltatás

➤ zenehallgatás a zeneműtár olvasótermében

➤ KSZK olvasóterme és kölcsönzés

➤ restaurálás

Intézmények és magánszemélyek számára vállalják műtárgyak és dokumentumok restaurálását és konzerválását, valamint előkészítését kiállításra.

➤ szolgáltatások fogyatékkal élők számára

A könyvtár segíti a különböző fogyatékkal élők (mozgássérült, vak vagy gyengén látók és a hallókészüléket használók) könnyebb boldogulását a könyvtárban.

❖ Online szolgáltatások

- katalógus- Nektár
- audióvizuális kötelempéldány
Filmekre, filmcsoportokra lehet keresni. Összetett keresés is lehetséges.
- BIBLIOTHECA ERUDITIONIS
Régi Magyarországi Nyomtatványok és Olvasmányok adatbankja az 1500 évektől az 1700 évekig.
- dokumentum-előkészítés
Éves- és féléves olvasójeggyel rendelkező olvasók részére az Országos Széchényi Könyvtár törzsgyűjteményéből könyvek, folyóiratok előkészítését 2007. április 1-jétől dokumentumonként (mikrofilm jelzetenként) 100,- Ft díj ellenében vállalják. Szombaton a raktári kiszolgálás szünetel, ezért a szombatra kért dokumentumok előkészítése ingyenes.
- hungarikum adatbázis
- könyvtárközi dokumentum ellátás
- különgyűjtemény
- Magyarország képes történelmi kronológiája
- EPA- Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis
A Magyar Elektronikus Könyvtár kezdeményezése, mely a magyar vonatkozású elektronikus időszaki kiadványok könyvtári igényű nyilvántartására, illetve egyes folyóiratok archiválására irányul. A szolgáltatás célja, hogy létrejőjön és minél tovább rendelkezésre álljon az elektronikus időszaki kiadványok szervezett, több szempontból visszakereshető katalógusa, a felhasználók pedig minél könnyebben tájékozódjanak az e-periodikumok világában.
- IKER- Magyar Időszaki Kiadványok Repertórium

A Magyarországon kiadott és az Országos Széchényi Könyvtárba beérkezett társadalom- és természettudományi időszaki kiadványok válogatott cikkanyagát tartalmazza. Az adatbázis 2002-es adatokkal lezárult.

➤ MANCI- Magyar és Nemzetközi Cikk adatbázisa

A magyar könyvtár- és információtudományi periodikumok teljes körű, kurrens és folyamatos retrospektív feldolgozása alapján épül, a külföldi folyóiratokat pedig válogatva, 1986 óta dolgozza fel.

➤ NPA- Nemzeti Periodika Adatbázis

A magyarországi könyvtárakban található külföldi időszaki kiadványok lelőhelyjegyzéke 1665-től, valamint a magyarországi folyóiratok lelőhelyjegyzéke 2005 évtől kezdődően. [10.]

B. Francia Nemzeti Könyvtár-Bibliothèque nationale de France (BnF)

Történeti áttekintés:

V. Károly kezdi meg a könyvtár gyűjteményének alakítását, aki 1368-ban a Louvre-ba telepedik, és itt alakítja ki a könyvtárat. Ám a gyűjtemény nagy része tönkremegy halála után, de a mai állományban is található dokumentumaiból.

XI. Lajos folytatja a megkezdett hagyományt, és őt nevezhetjük a Nemzeti Könyvtár megalapítójának.

A XVI. századtól bevezetik a **köteles példány** (dépot légal) fogalmát, szolgáltatását, ezzel mintegy fontos forrása a bővítésnek ez lesz. **Colbert**, 1666 táján nagy hangsúlyt fektet a könyvtár fejlesztésére, mert ezzel szerette volna **XIV. Lajos** dicsőségét emelni. Colbert gyarapító könyvtárpolitikája, a rengeteg ajándék és a különböző nagyszabású vásárlás jócskán megnöveli a könyvtár állományát.

1720-ban az akkori politikai irányító tanács kimondta, hogy a **könyvtár mindenki előtt nyitva áll, heti egyszer**, délelőtt 11 órától kora délutánig.

A **Francia Forradalom alatt a királyi könyvtárból létrejön a Nemzeti Könyvtár**, ami a nemzeti öntudat ébredésének egyik fontos pillanata.

A **XX. században** óriási méretű növekedés figyelhető meg a könyvtár bővülésére vonatkozóan. Ezért az akkor Versailles-ban található könyvtár **új termeket, szobákat** kíván.

A múlt század folyamán 2 nagy probléma merült fel a könyvtárra vonatkozóan. Az első a **papír időállóságának meghosszabítása**, ugyanis a régi dokumentumok anyaga teljesen tönkrement. Ezt a folyamatot meg kellett állítani, ezért a franciák a papír összetételét megváltoztatták, és egy tartósabb anyagot hoztak így létre.

A második probléma, a **helyszűke volt, nem tudták a megfelelő szinten kiszolgálni az olvasók és az állomány konzerválási igényeit**, ezért a nyolcvanas évek végén megfogalmazta az akkori miniszter, hogy új épületet kell létrehozni a könyvtárnak. Az új épületben egyesült a Nemzeti Könyvtár és a Bibliothèque de France (Francia könyvtár), és **1994. január 3.-án létrejött a Francia Nemzeti Könyvtár (BnF)**. Az újonnan épült könyvtár építészetileg érdekes megoldás. 2006-os adatok szerint a területe mintegy 200 ezer

négyszázötven méter, közel **35 millió dokumentumot** közöl az olvasók felé, **10 535 142 rekord** található katalogizáló rendszerében, amely a **Gallica**. A Gallica rendszerben online is elérhetjük a dokumentumokat, ugyanis a régebbi, rossz állapotban lévő dokumentumokat már digitalizálták.

A könyvtár négy sarkában **négy nyitott könyv** emelkedik, ahol a raktárak találhatóak. A raktárakból a legmodernebb sínes/liftes kocsikkal szállítják a kikért dokumentumot. Az audiovizuális és különböző multimédiás dokumentumok a szintén legmodernebb digitalizálás segítségével vannak őrizve.

Mára a könyvtár **több részre osztja gyűjteményét**, és több szintéren elégíti ki az olvasók igényeit. Az első öt nyilvános, az utolsó kettőben pedig az állománnyal kapcsolatos technikai munka folyik.

1. **Francois-Mitterand részleg** (nyomtatott dokumentumok, periodikák, audiovizuális dokumentumok, informatikai dokumentumok)
2. **Richelieu részleg** (különböző kéziratok, nyomatok, fotográfikus emlékek, térképek, antik medálok, zenei és művészeti emlékek, dokumentumok)
3. **Arsenal** (irodalomtörténeti emlékek, dokumentumok)
4. az **Opera múzeumi könyvtára** (az Operában létrejött előadásokkal kapcsolatos dokumentumok, kották, díszletek, kosztümök)
5. az **Avignon-i Jean Vilar ház** (színházi emlékek gyűjteménye)
6. **Bussy Saint-Georges technikai központ**
7. a **Sable-i Joel-Le-Theule centrum** (állományvédelmi központok) [15.]

Szolgáltatások bemutatása:

Értelemszerűen, azokat a szolgáltatásokat, amelyek a magyarral megegyeznek, nem írom le részletesen.

- ❖ tájékoztató tevékenység-felvilágosítás a könyvtár használatáról

- ❖ beiratkozás

- ❖ tájékoztató tevékenység-adatszolgáltató tevékenység
A SINBAD nevű rendszer segítségével, ami segíti a távolból érkező kérdések feltételét a könyvtárosnak. Különböző kérdésszám és időbeli korlátozással tehetjük fel a kérdéseket (max 15 kérdés, egy válaszra 1 és 2 óra keresési idő).

- ❖ olvasói találkozók
Szabályos időközönként megrendezett információcsere az olvasók és a megfelelő könyvtáros között, az állomány vezetője szervezésében.

- ❖ keresési lehetőségek
A könyvtárból: elektronikus periodikumokból, CD-ROM-okból, különböző adatbázisokból, nyomtatott katalógusból.
Más internetről elérhető adatbázisok: a könyvtár internetes katalógusa, más elektronikus források.

- ❖ olvasóképzés
Három területen képzik az olvasót
 - a könyvtár katalógusának használatáról
 - hogyan lehet az Interneten keresni
 - különböző források megmutatása, ahol munkát lehet keresni, illetve a cégalapításban segítenek.

- ❖ hátrányos helyzetűek szolgáltatásai
- ❖ könyvtárközi kölcsönzés
Ingyenes szolgáltatás.

- ❖ dokumentumról véleménykérés (consulter un document sur place)
Tulajdonképpen ez a szolgáltatás a dokumentumok információs tartalmának megmutatását, megtalálását a könyvtárban, akár bele is lehet hallgatni (audióvizuális dokumentum esetében). Ehhez a szolgáltatáshoz az érvényes olvasói kártya elengedhetetlen.

- ❖ fényképek, másolatok készíttése

Saját fényképezőgéppel való képek készítése különböző szabályok kötik, a fénymásolást 40 oldalban maximalizálja a könyvtár, vállal a könyvtár továbbá más reprodukciós tevékenységet (ehhez a szolgáltatáshoz nem kell feltétlenül könyvtári tagnak lenni).

❖ dokumentum reprodukció

Ez a szolgáltatás kizárólag a könyvtár dokumentumaira vonatkozik.

❖ kiállítások

A könyvtár állományából is, cél az érdeklődők becsalogatása a könyvtárba. Virtuális kiállítás elérhető a könyvtár honlapjáról is.

❖ házhozszállítás

❖ cartePro

Ez a szolgáltatás már speciális, fizetős szolgáltatás. A cartePro segítségével a szakemberek igényeik szerint előnyben részesíthetik az adekvált szolgáltatást. Ez a „kártya” igazából a cégeknek, kutató laboratóriumoknak, szervezeteknek, szabadúszóknak nyújt nagy segítséget a mindig naprakész információk szerzésében az adott szektorban. Továbbá stratégiai információkat, szabályzatokat, marketinges adatokat, címeket tartalmazhat. A „kártya” ára függ, hogy egyénileg, vagy cég igényli, és amennyiben több „kártyát” igénylünk csökken az egy „kártya” ára is.[16.]

C. Az általam választott közkönyvtár, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi fiókja (FSZEK KK), ahol volt szerencsém első könyvtári gyakorlatomat tölteni.

Története:

A Fővárosi Könyvtár létrehozását – két szakkönyvtár egyesítésével, a működési szabályzatban rögzített feladatokhoz anyagi és személyi feltételek biztosításával –1903-ban fogadta el a városi közgyűlés.

A könyvtár **1904-ben** kezdte meg működését. Alapításakor a törzsanyag, a Városi Statisztikai Hivatal könyvtárától átvett 33000 kötet alapvetően társadalomtudományi: **demográfiai, statisztikai, közigazgatási, szociológiai összetételű könyvanyag** volt.

Szabó Ervin társadalomtudós, a könyvtár egyik első munkatársának irányításával 1910-től megkezdődött a Fővárosi Könyvtár **átszervezése "public library"** jellegű **nyilvános könyvtárrá**. Tervei között szerepelt egy méltó épület – könyvtárpalota - felépítése, a városi könyvtár központosított **hálózati fiókközpontrendszerének** kialakítása, **gyermekkönyvtárak** létrehozása, **közművelődési feladatok** ellátása.

1927-ben a főváros megvásárolta az 1889-ben épült neobarokk stílusú, gyönyörű **Wenckheim-palotát**, amely Budapest központjában, a reformkorban kiépült ún. palotanegyedben található. Négy évig tartó átalakítás után 1931-ben **itt nyitotta meg kapuit** a könyvtár. A **fiókkönyvtárak** száma ekkora **13-ra** nőtt.

A II. Világháborút viszonylag kevés veszteséggel túlélte a könyvtár. 1946 májusától a könyvtár megkapta kiemelkedő munkatársának a nevét: **Székesfővárosi Szabó Ervin Könyvtár** néven működött tovább. Hat év alatt **huszonhárom fiókkönyvtár** létesült.

1964-ben létrehozták a **zenei gyűjteményt**, 1968-tól pedig a **szociológia országos szakkönyvtárává** minősült a könyvtár. Ez a legnagyobb szociológiai gyűjtemény az országban; a szakkönyvtári ellátásban, szolgáltatásokban országos hatókörű, szisztematikus szakirodalmi feltárást végez a hazai szociológia területén.

Az olvasók számának emelkedése kötelezte a könyvtárat az olvasóterek bővítésére, hiszen az egyre **többen jelenlévő főiskolások, egyetemisták** helyigényesek, ezért a 2001-re a könyvtár a **régi épületeket kibővítette és rekonstruálta**. Az épületben, mintegy külön szigetnek mondhatjuk a **Sárkányos-gyermekkönyvtári** részt, ami szintén gyönyörű és barátságos.

A könyvtár állomány 2004. december 31-i adatok alapján: **3 541 972 dokumentum**, ebből 2 719 752 kötet **könyv és bekötött időszaki kiadvány**, 234 353 **audiovizuális dokumentum**, 26 645 **elektronikus dokumentum**, 561 222 **egyéb dokumentum**, a **kurrens időszaki kiadványok** száma 1268 cím, ebből 208 külföldi.

Szolgáltatások:

❖ Helyi szolgáltatások

- Szkennelés
- Nyomtatás
- Fénymásolás
- Internethasználat
- Hátrányos helyzetűek szolgáltatásai
 - Öregbetűs könyv
 - Felolvasógép
 - Felolvasószoftver – Jaws
 - Jelnyelvi tájékoztatás
 - Kerekesszéssel megközelíthető
- Olvasóterem
- Számítógép-használat
- Gyerekrészleg
- Kerékpártároló
- Térkép
- Diafilmek
- Idegen nyelvű dokumentum
- Katalógushasználat-CORVINA

❖ Kölcsönzések

- Hangoskönyv -kölsönzés
- Audiokazetta-kölsönzés
- Videókölsönzés
- Könyv-kölsönzés
- Kotta-kölsönzés
- Folyóirat-kölsönzés
- CD-kölsönzés
- Lejátszó eszközök kölsönzése
- Grafika-kölsönzés
- DVD-kölsönzés
- CD-ROM-kölsönzés

❖ Különleges szolgáltatások

- e-Magyarország
Ingyenes vagy maxiált áron való internet hozzáférés.
- GatewayUK
Az angol nyelv tanulását és oktatását segítő forrásokkal várja a könyvtár GatewayUK gyűjteményében az angolul tanulni vágyókat, az angol kultúra irányt érdeklődőket.
- Európai Információs Pont
Az érdeklődők számára ingyenesen, széleskörű hozzáférést biztosít az Európai Unióval kapcsolatos általános és szakmai információkhoz, szakkönyvekhez, folyóiratokhoz, adatbázisokhoz. Személyre szóló tájékoztatás nyújt az Európai Unióban dolgozni, tanulni szándékozók részére.
- Házhozszállítás
- NAVA- Nemzeti Audiovizuális Archívum
A magyar nemzeti műsorszolgáltatói kötelespéldány archívum, amely az országos földfelszíni terjesztésű televíziók és rádiók magyar gyártású vagy magyar vonatkozású műsorait gyűjti, tárolja, feldolgozza, és az így létrejövő adatbázisban keresési és

megtekintési lehetőséget biztosít. A könyvtár is NAVVA-pont, vagyis a könyvtárban ingyen használható az adatbázis.

➤ e-Olvasóterem

➤ Internettanfolyam

A Nemzeti Kulturális Alap (NKA) támogatásával számítógépes tanfolyamokat hirdet a könyvtár. A tanfolyamok témája a korábban szerzett számítógépes ismeretek felfrissítésétől, az elektronikus levelezésen és az internetes keresésen át, az internetes ügyintézésig terjed. A tanfolyamok négy napon keresztül tartanak, és a kezdők illetve a gyakorlottabbak számára is alkalmat kínálnak a Világhálón való tájékozódás elsajátításához. Részvételi díj (NKA-tanfolyamok esetében) vakok és gyengénlátók számára ingyenes, egyébként: 500,- Ft.

❖ Online szolgáltatások

➤ álláshirdetés a könyvtárban

➤ egységes zárva-és nyitartási napok

➤ index: a honlapon való betűrendes keresés

➤ emlékév

➤ könyvtárosi aszistensi képzésről információk

➤ olvassunk!

Érdekes információk, új könyvek, folyóiratok, statisztikák.

➤ látássérülteknek honlap a könnyebb eligazodáshoz

➤ chat és leckeinfo

Az online tájékoztatás az érdeklődőket mindennapi ügyeik intézésében, valamint a könyvtári szolgáltatásokkal kapcsolatban segíti. Válaszol a könyvtár használatával kapcsolatos kérdésekre, lexikális adatokkal kapcsolatos kérdésekre, a cégnyilvánosság értelmében céges adatokat illető kérdésekre, jogszabályokkal kapcsolatos kérdésekre, kvíz jellegű kérdésekre, aktuális fővárosi, közlekedési stb. kérdésekre. A leckeinfo a házifeladatban való elakadást segíti megoldani.

➤ tinioldal

Szines, fiatalos, okos honlap. Beszéljünk, tanuljunk, olvassunk, bulizzunk menüpontokkal. [11.]

D. Francia közkönyvtárnak az Információs közkönyvtárat (Bibliothèque publique d'information) választottam a Pompidou központban.

A könyvtár kialakulásának története:

Az **1960-as években született meg a gondolat**, hogy Párizs szívében létre kellene hozni egy nagy közkönyvtárat. A tervet jóvá is hagyta 1967-ben az akkor oktatásügyi miniszter, és a következő évben a Nemzeti könyvtárhoz közel, létre is hoztak egy épületet erre a célra.

1969-ben Georges Pompidou, Franciaország elnöke elhatározta, hogy a „Plateau Beaubourg”-nak nevezett telken jelentős **kulturális központot** hoz létre. Ehhez a nagyszabású tervhez csatlakozott a közkönyvtár is, mintegy bővítve a kulturális központ alapgondolatát. Az építkezés ideje alatt a könyvtár vezetője bejárta az USÁt, Kanadát, Angliát, és az északi területeket, hogy tanulmányozza az ottani könyvtárakat.

1977. januárjban megnyílt a Központ, és vele együtt a mintegy **15 000 négyzetméteres, 3 szintű** könyvtár is. Külön gyerekkönyvtári részleggel, illetve egy különleges „aktualitások részleggel”, ahol aktuális kiadású dokumentumok és folyóiratok találhatóak, mint francia, mint a nagyvilág vonatkozásában.

Az **1977 és 1997 közti periódus az állomány bővítéséről és a szolgáltatások fejlesztéséről szólt**. Az állományban találhatóak **nyomatványok, filmek, képek, zene és különböző hangos dokumentumok, mintegy 30 idegennyelv tanulásához segítséget nyújtó dokumentum, televíziós csatorna stb., elektronikus dokumentumok, és számítógépeken logisztikai szolgáltatások**.

A könyvtár **két évre bezárta kapuit** 1997-ben, hogy **modernizációs céllal**. Ám az állomány egy részét egy másik épületbe áthelyezték az olvasók számára.

2000. január 26-dikán megnyílt a feújított könyvtár, 2000 férőhellyel 10 000 négyzetméteren és 3 emelettel. Az aktualitások részleget megszüntették, de helyére kibővítették az idegennyelvű részleget, a logisztika részleget, a film és zenei szolgáltatásokat összevonták.

A könyvtár nagy népszerűségnek örvend, több mint **5000 látogatója van egy nap**. Ez valószínű, hogy nyitvatartási idejének is köszönhető, hiszen a hét minden napján nyitva van kivéve a keddet, tehát **heti 62 órán** keresztül.

Szolgáltatásai:

❖ helyi szolgáltatások

- internethasználat
- wifi
Másfélórás Wifis internethasználat ingyenes az épületben
- kézi számítógép használata
- fénymásolás, reprográfia
- reprodukciós szolgáltatás
- telefon (nyilvános telefon)
- elveszett tárgyak
- könyvtárközi kölcsönzés
- hátrányos helyzetűek segítése
- katalógus
- kiállítások

❖ online szolgáltatások

- könyvtárosnak kérdés feltétele az Interneten
- álláslehetőségek
- La médiatrice-kérdés-, kívánságkatalógus
Olyan szolgáltatás, ami a könyvtár használatával kapcsolatban felmerülő problémákat, kívánságot, kéréseket próbálja feloldani. Online, illetve a könyvtárban is feljegyezhetőek a problémák.
- katalógus

[17.]

E. A választott egyetemi könyvtár a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK)

A könyvtár története:

1918-ban nyílt meg a közönség számára **10 000 kötet**tel a könyvtár. Az intézmény **1932**-ben a központi épület befejezése után költözhetett végleges otthonába, az egyetem külön könyvtári célra tervezett részébe, melyet **2 millió kötet** és **több száz olvasó** befogadására tervezték.

Az intézmény történetében döntő jelentőségű dátum volt az 1952-es év, amikor megkapta a **kötelepéldány-gyűjtés jogát** és feladatát, majd 1997-ben a könyvtári törvény **megerősítette nemzeti könyvtári jellegét**. Tehát mint **Magyarország második könyvtára** részesedik a hazánkban megjelent könyvek és periodikumok mellett a zenei nyomtatott, hangzó dokumentumok, CD-ROM-ok, aprónyomtatványok köteles példányából.

A könyvtár **2001. január 1-től egységes irányítású és szerkezetű**, az egyetem rektorának közvetlenül alárendelt központi szervezet. A hét tudományos könyvtár alkotta intézmény közös feladatokat szolgál, különös tekintettel az **információhoz való korszerű hozzáférésre az egyetem minden polgára számára**.

A könyvtár állománya mára meghaladja a **6 millió könyvtári egységet**, a **nyomtatott periodika** címek száma több mint **hatezer**, ebből **1600 külföldi folyóiratot** rendelnek. A hagyományos dokumentumokon kívül az **elektronikus formában elérhető folyóiratok száma közel 15 000**.

Országos konzorcium tagjaként vagy helyi előfizetéssel az egyetem polgárai minden tudományterület fontos **külföldi tudományos folyóiratának** teljes szövegű vagy bibliográfiai **adatbázisában** kereshetnek (EBSCO, WEB of Science, Elsevier folyóiratok, Biological Abstract, PsycINFO, Jstor stb).

A különböző tanszéki és intézeti könyvtárak az Debreceni Egyetem épületén belül:

- Angol-Amerikai Intézet Könyvtára
- Francia Nyelv és Irodalom Tanszék Könyvtára

- Germanisztikai Intézet Könyvtára
- Magyar Nyelvtudományi Intézet Könyvtára
- Magyar és Összehasonlító Irodalomtudományi Intézet Könyvtára
- Matematikai Intézet és Informatikai Kar Közös Könyvtára
- Művelődéstudományi és Felnőttnevelési Tanszék Könyvtára
- Történelmi Intézet Könyvtára

A különböző kari könyvtárak az épületen kívül:

- Agrártudományi Könyvtár
- Zeneművészeti Könyvtár
- Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár
- Kenézy Élettudományi Könyvtár (2005 végére épült meg)
- Műszaki Könyvtár
- Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtár
- Társadalomtudományi Könyvtár (2002-ben nyílt meg)

Szolgáltatások:

❖ Helyi szolgáltatások

- Katalógus- CORVINA Opac
- Beiratkozás
- Kölcsönzés
- Hosszabbítás
- Előjegyzés
- Tájékoztató szolgálat
- Számítógép-használat
- Fénymásolószolgálat
- Könyvkötészet

❖ Online-szolgáltatás

- Könyvtárközi kölcsönzés
- Hosszabbítás
- Honlapon való keresés

- PATLIB- Patent Library

A Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) fontos feladata – tekintettel az Európai Szabadalmi Egyezményhez való csatlakozásra – a Magyarországon működő iparjogvédelmi tájékoztatási rendszer átalakítása, továbbfejlesztése. Ezt a célt szolgálja az európai szabadalmi rendszer keretében működő Patent Library (Patlib) hálózat magyarországi kiépítése és működtetése, ami a feltalálók, a kutatók, az oktatók, a muszaki és természettudományi, az agrár- és a közgazdász szakemberek, a vállalkozások, illetve nem utolsósorban a hallgatók iparjogvédelmi tájékozottságát szélesíti, részükre iparjogvédelmi információt szolgáltat. A Debreceni Egyetem az információszolgáltatást, az iparjogvédelmi tájékozottság és képzettség fejlesztését a maga részéről is fontosnak tartja. Ezért a Magyar Szabadalmi Hivatal – Miskolc és Szeged után – újabb regionális Patlib-központot hozott létre együttműködésben a Debreceni Egyetemmel.

- Publikációs Adatbázis

A Debreceni Egyetemen készült tudományos publikációk bibliográfiai adatait tartalmazó adatbázis. Célja, hogy összegyűjtse az egyetem főállású oktatói, kutatói, munkatársai által egyetemi alkalmazásuk ideje alatt publikált szakirodalmi munkák adatait, és ezzel reprezentálja az egyes egyetemi egységek tudományos tevékenységét.

- DEA- Debreceni Egyetem Elektronikus Archívuma

Adatbázis, amelyben a hallgatói dolgozatok, oktatási segédanyagok és folyóiratok is találhatóak.

- Kérdezz!

E-mailen, telefonon, személyesen, szakreferenstől illente a LIBINFON keresztül teheti fel az érdeklődő a kérdéseit, karonként más címen. A LIBINFO- Magyar

Könyvtárak Internetes Tájékoztató Szolgáltatását takarja, itt akkor ajánlatos információt kérni, ha az előbb felsorolt lehetőségek nem megfelelőek.

➤ **ELEKTRONIKUS RAKTÁRI KIKÉRÉS-ÚJ** szolgáltatás

A DEENK állományába tartozó dokumentumok jelentős része (több mint 2 millió kötet) nem szabadpolcon, illetve kézikönyvtári terekben van elhelyezve, hanem zárt raktárakban található.

Eddig a raktárból kikérni csak nyomtatott kikérőlapon lehetett, ám februártól lehetőség van elektronikus úton elintézni a kikérést. Ehhez segítség az online kérőlap. Sajnos még nem mindegyik kari könyvtárból lehet ezt a szolgáltatást elérni, csak a Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtárból, a Kenézy Élettudományi Könyvtárból és a Társadalomtudományi Könyvtárból. [12.]

F. Sorbonne Egyetem könyvtára

Története:

1770 decemberében nyitotta meg először kapuit a könyvtár, **Párizsi egyetemi könyvtár néven**, 20 ezer kötettel.

A Forradalomig **3 napos nyitvatartással** működött a könyvtár, és nemcsak a diákok és tanárok előtt volt nyitva, hanem **minden érdeklődő előtt. 1791-re 31 ezerre** bővült a gyűjtemény. A Forradalom kitörése miatt a könyvtár költözni kényszerült, és ez nem volt túl jó hatással a könyvtárra, mintegy 20 évig szinte vegetált. Semmi fejlesztés, nagyobb bővítés.

A nagy áttörés 1844-re tehető, amikor is **Philippe Le Bas** lett a könyvtár vezetője. Le Bas felvirágoztatta az intézményt, és 1846-1861- es időszakban már **Sorbonni könyvtárnak neveztek**. Ekkoriban vasárnap kivételével **minden nap nyitva** tartott a könyvtár. 1885- re 300 ezeres állománya volt.

1885-1901-ig felújítások következtek. 1897-ben ám megnyitotta kapuit, egyre bővülő olvasói körrel és ennek köszönhetően egyre bővülő férőhellyel. Ebben az időszokban a nevét is megváltoztatta, és a mai nevén működik tovább.

Szolgáltatás:

- ❖ információ kérése egy dokumentumról
- ❖ kölcsönzés
- ❖ fénymásolás
- ❖ szak adatbázisok/források

➤ COUPERIN

Numerikus periódikák egyetemi konzorciuma, ami egyetemek, felsőoktatási intézmények, kutatói szervezetek együttese.

➤ CR26

A régiók (Franciaország régiókra tagolódik) publikációinak, ezen belül társadalomtudományi, nyelvi és civilizációs publikációk adatbázisa. [18.]

G. Az általam választott szakkönyvtár a Szépművészeti Múzeum könyvtára

A könyvtár bemutatása:

A Szépművészeti Múzeum Könyvtára az ország legnagyobb művészettörténeti, régészeti **tudományos szakkönyvtára**. Elsősorban a **múzeum tudományos, közművelődési, restaurálási tevékenységét támogatja**, de országos szakkönyvtári jellegénél fogva a **hazai tudományos kutatás, művészettörténeti és régészeti felsőfokú oktatás báziskönyvtára**.

A könyvtár története egyidős a Múzeum történetével. **1908-1909** körül került sor az **Országos Képtár** kb 2600 kötetes kézikönyvtárának, 98 féle folyóiratának **átvételére**, amely a mai **könyvgyűjtemény alapja**. Fél százados jubileumakor már kb. **40.000 kötet könyv és 250 féle folyóirat** állt az olvasók rendelkezésére. Állománya **ma meghaladja a 170.000 kötet** is, és a könyvek mellett a **legkülönbözőbb audovizuális dokumentumokat** is gyűjti. 2403 hazai és nemzetközi periodikáiból 1117 féle a kurrens folyóiratok címe.

Az elmúlt száz év folyamán sok nagylelkű **adományozó** gyarapította a könyvtári állományt, illetve a különböző **hagyatékokból vásárlás** útján is bővült a könyvtár.

Kezdetekben a gyűjtemény elhelyezése a Múzeum Állatkerti út felé eső szárnyában történt, majd áthelyezték a Múzeum másik részére, de az átépítések során a helyszükséglet miatt a könyvtárnak mennie kellett. A nem messze található **Szondi utcában** húzták fel az igen impozáns, 5 emeletes épületet, ahol helyet kapott a szakkönyvtár, Restaurátor Műhely és Nyilvántartási Osztály. Az épületet **1997. május 7-én** adták át.

Ami nagy pozitívuma a könyvtárnak, hogy **beiratkozási díj nincsen**. Bárki használhatja az intézményt, ha rendelkezik a megfelelő iratokkal (személyi igazolvány, útlevel, diákigazolvány), csak akkor kell 500 ft.-t fizetni ha elhagyják a vonlkódos kártyánakat, amit beiratkozáskor kapnak. A könyvtárból azonban **nem lehet kölcsönözni**, ám indokolt esetben belföldi és külföldi könyvtárközi kölcsönzésben részt vesz.

Gyűjteményei:

Antik Könyvtár Gyűjtemény, Egyiptomi Gyűjtemény, Grafikai Gyűjtemény (ezek használata különböző).

Szolgáltatások:

❖ Helybenhasználat

Az I. emeleti olvasóteremben elhelyezett könyvtári dokumentumok szabad használatával biztosított. A Múzeum Gyűjteményi Osztályain tartott kézikönyvtári anyagot és a Szondi utcai épületben elkülönítve tárolt könyveket kártyalap alapján kell kérni. A gyűjteményi osztályokon lévő kézikönyvtárak közül az Antik Könyvtár hetente két napon helybenolvasást biztosít. Az Egyiptomi Gyűjtemény és a Grafikai Gyűjtemény védett anyaga a Gyűjteményi Osztályok megbízott munkatársaival megbeszélte időpontban az Osztályon, helyben tanulmányozható. A nem muzeális értékű könyveket igény szerint - maximum egy hétig - az olvasóteremben névreszólóan itt tartjuk.

❖ Információs szolgáltatás

Kérhető a könyvtár és a múzeum gyűjteményeiről, a dokumentumokban található adatokról nyitvatartási időben az olvasóteremben, és telefonon, faxon, e-mail-en.

❖ "Leonardo" könyvtári adatbázis használata

A könyvtár 1993 óta a "Leonardo" elnevezésű Integrált Könyvtári Rendszerrel dolgozza fel könyvtári állományát, majd további fejlesztéseként a két épület (Hősök tere és a Szondi utca) közötti interaktív kapcsolatot teremtett. Jelenleg folynak a munkálatok, hogy Interneten keresztül is látható legyen a könyvtár mintegy 180.000 tételes katalógusa.

❖ mikrofilm és microfiche helybenolvasás

❖ papírmásolat készítése

❖ CD-ROM helybenolvasása

❖ Másolatkészítés

Fotó-másolat, fénymásolat, szkennelés könyvtári anyagról, a muzeális anyag védelmének figyelembevételével személyesen, az olvasóteremben rendelhető meg. [13.]

H. A Musée d'Orsay múzeum könyvtára, mint szakkönyvtár

Története, kialakulása, állománya, szolgáltatásai:

A könyvtár őrzi az **1848-1914** közötti periódusban lezajló **művészi megmozdulások folyóiratait, könyveit.**

Az állomány **nem kölcsönözhető**, mint a magyar szakkönyvtári példában sem (Szépművészeti Múzeum könyvtára). Az olvasók 3 dokumentumot kérhetnek helyben használatra egyszerre.

Fénymásolás (mint szolgáltatás)

A dokumentum, mű maximum 30%-t lehet lemásolni. A különös védett könyveket, a 33 cm-nél nagyobb műveket, az 1940-nél hamarabb kiadott könyveket, röpiratokat egyáltalán nem lehet másolni.

A könyvtár használatának feltételei

1. **Szakkártya** bemutatásával azonnali információkérés lehetséges. Ilyen kártyát kaphatnak a restaurátorok, dokumentalisták és a kutatói minisztérium tagjai, egyetemi oktatók.
2. **Diákkártya** („diákigazolvány”) esetén szintén lehetséges a bármilyen információs kérés, ezt a valamilyen művészeti iskola diákjai vagy a párizsi iskolák diákjai kaphatják.
3. Egyéb esetben az intézmény igazgatójának kell beleegyezést adni a könyvtár használatára.

Dokumentum használata

Szigorú megkötésekkel adják az olvasó kezébe a dokumentumokat. Szabályozzák, hogy mit vihetsz be a könyvtárba, ez is az állomány védelmét szolgálja. A dokumentum visszaadásakor pedig ellenőrzik, hogy sértetlen állapotban szolgáltatjuk-e vissza.

Keresés

A kereséshez katalógus áll rendelkezésünre (helyben és online is), amiben szerepelnek a múzeum kiállításának tárgyai, illetve a Louvre művészeti grafikái is. Egyszerű, listás és haladó/összetett keresést is végezhetünk.

Egyéni fájl létrehozása

A keresési találatainkat megőrzésére létrehozhatunk egy mappát/albumot, ahol tárolhatunk még megjegyzéseket is. [19.]

I. Iskolai könyvtárnak Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium könyvtárát választottam, Budapesten

Története:

Az iskola könyvtárának jelenlegi kialakítására 1990-ben került sor, amikor az addig általános iskolaként működő intézményben megkezdődött a négyosztályos, majd nyolcosztályos gimnáziumi képzés, így alakult ki a 12 évfolyam.

A könyvtári munkát jelenleg **két könyvtárostánár** végzi, így van mód a folyamatos, **napi nyolc óras nyitva tartásra**.

A közvetlen könyvtári munkát **két számítógép, telefon, fénymásoló, televízió, videolejátszó** segíti. Az olvasók számára rendelkezésre áll **két CD-lejátszóval és Internet csatlakozással ellátott számítógép**. Mindezen eszközpark kialakítását nagyban elősegítette a Soros Alapítvány iskolai könyvtárfejlesztő pályázata és a Jefferson programon nyertes pályázatuk.

A könyvtár állományát **13 000 kötet könyv**, több mint **1000 audiovizuális dokumentum**, mint például hanglemez, dia, magnókazetta, CD, és CD-ROM valamint közel **40 féle hetilap és folyóirat alkotja**. Az állományt **leíró betűrendes-, szak- és sorozati katalógus** tárja fel.

Jelenleg folyik a **Sziren könyvtári program** segítségével a számítógépes katalógus kialakítása.

Szolgáltatások:

❖ Kölcsönzés

A kölcsönözhető dokumentumok száma korosztályonként változik.

❖ Könyvtári kölcsönzés

A könyvtárban a tanulmányi versenyekhez, pályázatokhoz szükséges, de hiányzó könyvek esetén kerül sor könyvtárközi kölcsönzésre.

- ❖ Hosszabbítás
- ❖ Helybenhasználat
- ❖ Előjegyzés
- ❖ Tájékoztatás

❖ Rendezvények

Olyan könyvtári események, melyek témája kapcsolódik a könyvtár funkciójához. (pl.: könyvtárhasználati órák, könyvtári szakórák, ünnepi megemlékezések, kiállítások, író-olvasótalálkozók stb.) [14.]

J. Francia iskolai könyvtár a Nantes-i Nemzeti Állatorvosi Iskola (École National Vétérinaire de Nantes)

Adatok a könyvtárról:

A könyvtárnak **7398 kötetes állománya** van. **202 folyóiratot** kap rendszeresen, **50 órás nyitvatartással** működik és **18 723 állatorvosi szakdolgozattal** rendelkezik 4 különböző iskolából. **5 különböző kis terem** várja az érdeklődőket, például az olvasó terem, számítógépes terem.

Felvétel a könyvtárba:

Ingyenes az iskola tanulóinak és oktatóinak. A **külsős embereknek fizetni** kell. Különböző térítési szintek vannak, lehet **napi/alkalmi díjjal** belépni, **egyéni olvasójegyet** kiváltani, illetve **kedvezményes céges, irodai kártyát**.

Szolgáltatások:

- ❖ dokumentumról véleménykérés, ami az intézményben található, vagy más állatorvosi szakiskolában
- ❖ bibliografikus keresés
- ❖ a 7994 elektronikus folyóirat valamelyikéből keresés (online)
- ❖ szakdolgozati konzultáció
- ❖ érdekességek szolgáltatása (liens intéressants)
- ❖ másolatok készítése (különböző másolási kártyákkal) [22.]

A különbségek megmutatása

1. A nemzeti könyvtárak

A két nemzeti könyvtár között nincs akkora fejlettségi különbség, mint gondoltam volna. Ugyanúgy van könyvtárközi kölcsönzés, tájékoztatás, hátrányos helyzetűeknek szolgáltatások, különböző reprodukciós eljárások, szebbnél szebb olvasótermek.

Az OSZK honlap viszont szerintem inkább a hozzáértő szemeknek készült, például könyvtárosoknak, kicsit nehézkes a kiigazodás.

A BnF (Bibliothèque nationale de France) nyújt olyan szolgáltatásokat, amik számomra olvasóbarátságossá teszik az intézményt. Ezt hiányoltam a magyar részről. Ilyen szolgáltatásnak gondolom az olvasói találkozót, az olyan nagyméretű és vonzó kiállításokat, amik „bevonzák” az embert az utcáról.

Ám a CartePro szolgáltatás mindenképp kiemelésre szolgál, hiszen a hazánkban még annyira nem elterjedt üzleti-gazdasági információszolgáltatással kapcsolatos. A könyvtár honlapján találunk egy PRISME (Pole de Ressources et d'Information su le Monde de l'Entreprise) elnevezésű információszolgáltató adatbázist, ami a vállalkozások világáról szóló források csomópontját jelenti. Mintegy 7000 dokumentumot tartanak ebben a témakörben, és az érdeklődők mintegy 200 féle folyóirat közül választhatnak. Referenz munkái közül fontos megemlíteni a gazdasági elemzéseket tartalmazó Findexet és más adatbázisokat, például a Mocit, Euromonitort. A külföldi országok üzleti életével kapcsolatban is információkat közöl. Sőt külön olvasótermek is találhatóak a könyvtárban, ahol az ilyen témájú kérdéseinket kielégíthetjük. Könyvtárosok és közgazdász szakemberek együttesen működtetik a rendszert, ami a hétköznapi és a professzionális olvasót is képes kielégíteni. A PRISME rendszer tehát példaértékű szolgáltatása kiemelkedő a tárgykörben. [7.]

Filó Krisztinával készült interjúban elmondja, hogy a BnF számára nem volt túl barátságos hely. Túl nagyok a méretei, barátságtalan a légkör, és művi az egész belső [24.] Ám azt megemlítette, hogy látszik a komoly építészeti bravúr, és hogy a franciáknak van miből „áldozni”. Az audióvizuális dokumentumok tárolása a legkorszerűbb rendszerrel történik.

A honlapon végignézett bemutató kisfilmből nekem is hasonló gondolataim támadtak, de ezt nem róhatjuk fel az OSZK-nak. A francia honlap számomra sokkal érdekesebb és színesebb volt. Több időt töltöttem a böngészésével és még szabadidőmben is nézegettem a digitális kiállítás anyagait.

Tehát az OSZK-ról kimondhatjuk, hogy a magyar politikai és társadalmi támogatottsághoz mérten jól megállja a helyét, és a francia példához viszonyítva is. Az üzleti-gazdasági információszolgáltatás területén ám reméljük, lesznek fejlesztések az intézményben.

2. A közkönyvtárak

Az általam leírt két könyvtár mindegyike remek példa a közkönyvtári szerep hibátlan betöltésére.

A FSZEK KK-ban sokrétű szolgáltatások várják az olvasókat, de külön kiemelném az interneten elérhető **Chat és Leckeinfót**, ami az oldalra belépéskor azonnal megnyit egy kis chat ablakot, ahonnan elérjük a könyvtár egy munkatársát, aki bármely kérdésünket rögtön megválaszolja. Nagyon jó kezdeményezésnek gondolom a **Tini oldalt**, ami színes, barátságos, és szerintem abszolút vonzó a fiatalok számára. A már fentebb említett **üzleti- gazdasági információszolgáltatás**, a FSZEK KK-ban megvalósul, az érdeklődő céginformációkat, jogszabályokat szolgáltató adatbázisokat, rövid ismertető kiadványokat vehet igénybe. [7.]

A francia példa inkább a **kulturális részét** erősíti a könyvtárnak. Ez érthető is mivel egy olyan intézmény része, ami a modern kultúrát, a művészeteket képviseli Franciaországban. Rendkívül olvasóbarát nyitvatartási ideje, színes szolgáltatásai, és az idegennyelvi oktatási anyaga is lenyűgöző.

Filó Krisztina az interjú sorál elmondta, hogy tetszett neki az könyvtár, a légkör, tényleg szinte mefoghható volt a kultúra. Bár a rengeteg cső (ami a Pompidou Központ jellegzetessége) érdekesen hatott, mégis szívesen kipróbálná magát itt mint könyvtáros. [24.]

3. Az egyetemi könyvtárak

Az egyetemi könyvtárak funkcionális tevékenységüket teljesítik.

A debreceni példa folytonos fejlesztése észrevehető abban, hogy már **online is lehet raktári kikérést** küldeni, de még csak bizonyos kari könyvtárakba. A kari könyvtáraknak külön online elérhetősége van, ez pozitívum. Sok témát lefedő adatbázis áll a tanulók rendelkezésére.

A francia egyetemen még 2003.-ban, mikor interjúalanyom meglátogatta a könyvtárat még papírkártyás kölesönzés működött, nem volt számítógépes rendszer. A honlap egyszerű, áttekinthető, ám a kari különlegességeket nem tartalmazza.

4. A szakkönyvtárak

A két művészeti múzeumi könyvtár betölti a szakkönyvtárak funkcióit.

A Szépművészeti Múzeum könyvtárának kiemelendő szolgáltatása a "**Leonardo**" **könyvtári adatbázis**, ami a technika adta lehetőségeit próbálja a könyvtár számára kihasználhatóvá tenni. Cél, hogy az állományt interneten is elérhető számítógépes adatbázissá tegyék.

A rendkívül impozáns Musée d'Orsay könyvtára rendkívül fontosnak tartja az állomány védelmét, ezért komoly megszorítások mellett lehet a dokumentumokat megtekinteni, „használni”. Az **online katalógusban** való keresésnél okos gondolat, hogy lehet saját mappát létrehozni, amiben a keressési találataidat tárolhatod.

5. Az iskolai könyvtárak

Iskolai könyvtárakkal bajban voltam, nehezen találtam megfelelő honlapot, amiről elegendő információt tudtam volna meg az adott intézmény könyvtáráról. Ez a tapasztalat is erősítette a már meglévő nézetem, miszerint az iskolák nem használják ki a mai kor lehetőségeit, hogy népszerűsítsék a könyvtárukat.

Úgy gondolom a két válsztott példa viszont megfelelően tükrözi az iskolai könyvtárak funkcióit, bár a francia példa már egy komolyabb szintet üt meg (mint például egy egyetemi könyvtár), hiszen szakiskola. A szolgáltatások széleskörűek, a magyar iskolában a könyvtárhasználati órák anyagait is megtaláltam az oldalon. A franciák pedig komoly hangsúlyt fektettek a szakdolgozattal kapcsolatos munkák segítésére.

Az Új Magyarország Fejlesztési Tervben a könyvtárak

Először néhány bevezető szó az Új Magyarország Fejlesztési Tervről, amelyet 2007. májusában fogalmaztak meg, és melynek célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében hat kiemelt területen indít el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket:

1. a gazdaságban,
2. a közlekedésben,
3. a társadalom megújulása érdekében,
4. a környezet és az energetika területén,
5. a területfejlesztésben
6. az államreform feladataival összefüggésben.

Magyarország nagy esélyt kapott az Európai Uniótól, mikor 2004. május 1-én csatlakozott hozzá. 2007 és 2013 között 22,4 milliárd eurós uniós támogatásban részesül, hogy felzárkózhasson a fejlett országokhoz. E hatalmas összeg sikeres felhasználásával megerősíthetjük meglévő adottságainkat, és felszámolhatjuk azokat az akadályokat, amelyek visszahúzó-erőként gátolták fejlődésünket. Néhány mérvadó elv, ami a fejlesztési stratégia kialakítását segíti:

- A meglévő rossz struktúrák fenntartása helyett támogatni kell a nagy állami elosztórendszerek és az állami közszolgáltatások reformját, sőt azok katalizátorává kell válni.
- Az állami kiadások szerkezetének átalakításával hozzá kell járulnia az újraelosztás mértékének csökkenéséhez.
- Az újraelosztás szerkezetén belül a foglalkoztatás terheit csökkenteni, a fogyasztás és a vagyon szerepét pedig növelni kell.
- Nem a magántőkét kell helyettesíteni, hanem a magántőke számára meg nem térülő beruházásokat kell támogatni.
- Azokat a fejlesztéseket kell támogatni, amelyeknek más területekre tovagyűrűző, multiplikátorhatásuk van.

- Olyan kultúraváltást kell támogatni, amely révén
 - növekszik a teljesítmény és az egyéni kezdeményezések megbecsültsége,
 - felértékelődik az öngondoskodás,
 - megerősödik a társadalmi szolidaritás és együttműködés,
 - felértékelődik az esélyegyenlőségnek, a megkülönböztetés tilalmának és az esélyek újratermelődésének a követelménye,

Ezen elvek alapján a Fejlesztési Terv alapelvei, hogy megfogalmazza a foglalkoztatás bővülését és a gazdaság növekedését biztosító fejlesztési stratégiát, kijelöli azokat a legfontosabb fejlesztési feladatokat, amelyek fenntartható módon biztosítják társadalmi, gazdasági és környezeti viszonyaink jobbá tételét. Olyan fejlesztési programokat jelöl ki, amelyek a hatékonyság érdekében alkalmazkodnak a társadalom és a gazdaság várakozásaihoz és változásaihoz, valamint felszabadítják az emberek és vállalkozásaik fejlesztési, újítási energiáit. Célul tűzi ki, hogy az országos és regionális programok egészítsék ki és támogassák egymást, hogy együttes és szinergikus hatásuk összességében mutasson túl a részcélok sikeres megvalósításán, fő vonalakban vázolja a programok hatékony megvalósítására képes, a források felhasználását és széleskörű hozzáférhetőségét biztosító, átlátható, egyszerű és gyors intézményrendszert.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv 15 operatív programot (OP) fogalmaz meg :

1. gazdaságfejlesztés,
2. a közlekedés,
3. a társadalmi infrastruktúra,
4. a környezet és energia,
5. elektronikus közigazgatás,
6. a Dél-Alföldi,
7. a Dél-Dunántúli,
8. az Észak-Alföldi,
9. az Észak-Magyarországi,

10. a Közép -Dunántúli ,
11. a Közép -Magyarországi,
12. A Nyugat-Dunántúli,
13. végrehajtás,
14. az államreform
15. társadalmi megújulás néven. [20.]

Két negatív rendeletet is kimond a könyvtárakra vonatkozóan ezekben a programokban: a kulturális infrastruktúra fejlesztése támogatható, de nem minősül önálló fejlesztési célnak, illetve a könyvtárak, múzeumok, művelődési házak ágazati fejlesztése csak alapos indoklással történhet. Ám a három OP (TAMOP, TIOP, KMOP), ami a kulturális életbe avatkozik be pozitív konstrukciókat határoz meg a könyvtárak számára.

TAMOP-Társadalmi Megújulás Operatív Program:

Ez az OP a 3. prioritásban („Minőségi oktatás és hozzáférés mindenkinek”) tűz ki célokat a könyvtárak számára „Tudásdepó-Expressz” címen. Itt a könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tudás érdekében a cél. [23.]

A **Tudásdepó-Expressz** 5 újabb területre oszt szét támogatásokat: az ODR továbbfejlesztésére, a hozzáférés kiterjesztésére, otthonról elérhető szolgáltatások fejlesztésére, olvasásprogramok kialakítására és a könyvtári szakemberek továbbképzésére.

Támogatható tevékenységek:

- a) az országos könyvtári szolgáltatások továbbfejlesztése;
- b) a különböző olvasói csoportok igényeinek hatékonyabb kielégítését célzó szolgáltatásfejlesztések

Az elérendő eredmények:

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) továbbfejlesztésével el szeretnék érni, hogy 2013-ban minden magyarországi településen legyen könyvtári szolgáltatás, önálló könyvtárban, szolgáltató helyen, vagy könyvtárbusz alkalmazásával.

2013 -ra minden internet kapcsolattal rendelkező magyarországi háztartásból igénybe lehessen venni könyvtári szolgáltatásokat.

Minden most is működő szolgáltatás (ODR, KSZR) hatékonyabb és gyorsabb lesz, és megjelennek az új, távolról elérhető szolgáltatási formák is.

2013-ra legalább 300 (felsőoktatási, szak- és települési) könyvtár lesz Magyarországon, amely távolról igénybe vehető szolgáltatásokat biztosít.

A könyvtárakban rendelkezésre álló használói számítógépek száma a jelenlegi 11.682-ről 2013-ra 25.000-re nő. [21.]

TIMOP-Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program:

A TIMOP az 1. prioritásban („Az oktatási infrastruktúra fejlesztése”) tűz ki célokat, amelyek az összehangolt könyvtári szolgáltatások infrastruktúrafejlesztésére, illetve a Regionális Tudástárakra, vagyis a fejlesztési pólus-, társ-pólus-városok egyetemi központjaihoz kapcsolódó könyvtárfejlesztésekre irányulnak.

Itt is létezik egy **Tudásdepó Expressz**, ahol az ODR könyvtárak, városi megyei könyvtárak és nyilvános könyvtárak lehetnek kedvezményezettek.

A **Regionális Tudástár**nak az együttműködő egyetemi és önkormányzati könyvtárak fenntartói a kedvezményezettek.

KMOP-Közép-Magyarországi Operatív Program:

Ennek az OP-nek a 4. prioritása („A humán közszolgáltatások intézményrendszerének fejlesztése”) foglalkozik a települési mozgókönyvtárak, valamint közművelődési intézmények fejlesztésével. Itt tulajdonképpen a települési könyvtárak és szolgáltató helyek felújítása, átalakítása a funkcionális terek bővítése, könyvtárbusz beszerzése, a berendezés korszerűsítése, eszközbeszerzés, számítógéppark kialakítása a cél.

Továbbá a kulturális értékek digitalizálása, e munka megszervezése is feladat. Egységes oktatási és kulturális szolgáltató felület kialakítása is pályázható. [20., 23.]

Az Európai Unió könyvtárfejlesztései és a francia irányzatok összehasonlítása

A kétfajta fejlesztési elv, tulajdonképpen elfér egymás mellett, nem „zavarják” egymást.

Az EU által kialakított 3 operatív program a már meglévő hazai helyzetet kívánja fejleszteni,

- Minőségi oktatás és hozzáférés mindenkinek
- Az oktatási infrastruktúra fejlesztése
- A humán közszolgáltatások intézményrendszerének fejlesztése

keretében. Ezekhez a keretekhez kívánja a könyvtárakat alakítani, a jelenlegi állapotokat javítani, szélesíteni a szolgáltatások körét, hogy minél több emberhez eljusson az információ.

A francia példák pedig bebizonyították nekem, hogy büszke lehetek a magyar könyvtárak helyzetére (legalábbis az általam vizsgált könyvtárakra). Nem vagyunk egyáltalán lemaradva, sőt. Ám a politikai és társadalmi megítélése a könyvtáraknak még nem fejlődött olyan szintre, hogy hasonló épületeket hozzunk létre, hasonló támogatottságot élvezzen a kultúra eme szegmense. Tehát a franciák nem utat mutatnak nekünk, hanem olyan eszözöket, amelyek bevezetésével az olvasók szélesebb körét szólíthatja meg a könyvtár.

Az üzleti és céginformációs szolgáltatás az, amit erősíteni kell, és minden hazai könyvtárban elérhetővé kell tennie ezeket a fajta szolgáltatásokat, hiszen nemcsak munkát ad, de még plusz bevétellel is jár, amit a könyvtárak arra fordítanak, amire szeretnék. És a mai világban, amikor már szinte mindenkinek van valamilyen kisvállalkozása, igen is hasznos és sok olvasó által használt lehet.

Befejezés

Szakedolgozatom során sikerült végigvinni az előszóban illetve a bevezetésben írt célokat, de úgy érzem, hogy a forrásaim száma korlátozott volt a francia vonatkozás miatt. A munka során módomban állt átismételni a könyvtáros szakma alapjait és a webes ismertetket is.

Jó volt látni, hogy az általam választott hazai könyvtárak színvonala megüti a nyugati példákét, és a közmegítélés fejlődésével talán a gazdasági ráfordítás is nőni fog (talán egyszer Magyarországon is lesz olyan kulturális központ, mint a Pompidou Központ). Az EU fejlesztései is megfelelő jövőt ígérnek, bár kár hogy nem mutatnak konkrét, új eszközöket.

Elterjesztendő szolgáltatásnak találtam az üzleti információs szolgáltatást, ami teljesen új volt számomra. A képzésem során nem nagyon foglalkoztunk ezzel az oldalával a szakmának. Érdekesnek találok közgazdasági oldalról vizsgálni a könyvtárak helyzetét, és esetleg olyan szolgáltatások kitalálását, ami segítheti az intézmény könnyebb boldogulását.

A mai élet legfontosabb technikai eszközeinek, a számítógépnek és a hozzá kapcsolódó internetnek alkalmazását (mint webprogramozó) az alapképzésben sikerült elsajátítanom. Most szeretnék egyet megint váltani (mint ahogy a francia kéttanítási nyelvű gimnázium után elmentem egy informatikus karra) és olyan úton elindulni, amit eddig nem nagyon ismertem/ismerek. Remélem lehetőségem lesz a könyvtárat egy újabb oldalról vizsgálni.

Irodalomjegyzék

Könyvek:

1. Könyvtárosok kézikönyve 1. / Szerk.: Horváth Tibor, Papp István. – Bp : Osiris Kiadó.
2003. 222- 230 p.
2. Könyvtárosok kézikönyve 3. / Szerk.: Horváth Tibor, Papp István. – Bp : Osiris Kiadó.
2003. 80-83 p.
3. Könyvtárosok kézikönyve 3. / Szerk.: Horváth Tibor, Papp István. – Bp : Osiris Kiadó.
2003. 108- 127 p.
4. Könyvtárosok kézikönyve 3. / Szerk.: Horváth Tibor, Papp István. – Bp : Osiris Kiadó.
2003. 118 p.
5. Könyvtárosok kézikönyve 3. / Szerk.: Horváth Tibor, Papp István. – Bp : Osiris Kiadó.
2003. 135- 153 p.
6. Könyvtárosok kézikönyve 3. / Szerk.: Horváth Tibor, Papp István. – Bp : Osiris Kiadó.
2003. 222- 230 p.
7. Üzleti információ, céginformáció és a könyvtárak / Kiszl Péter. - Bp. ELTE Traduirex Kft.
2005.

Jegyzet:

8. Könyvtártan 1. órai vázlatai (Dr. Suppné dr. Tarnay Györgyi tanárnő órai vázlatai)

Internetes források:

9. URL: <http://fr.wikipedia.org>
10. Az Országos Széchényi Könyvtár hivatalos honlapja
URL: <http://www.oszk.hu>
11. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hivatalos honlapja
URL: <http://www.fszek.hu/> illetve a 100 órás könyvtári gyakorlatom során kapott anyagok, észrevételek

12. A Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár hivatalos honlapja

URL: <http://www.lib.unideb.hu/>

13. A Szépművészeti Múzeum könyvtárának honlapja

URL: http://www2.szepmuveszeti.hu/konyv_gy.htm

14. Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium könyvtára

URL: <http://www.szgyal2.sulinet.hu/konyvtar/> - egy diákkal beszélgetés

15. A Francia Nemzeti Könyvtár bemutatása egy kisfilm segítségével

URL: <http://www.bnf.fr/pages/zNavigat/frame/enimages.htm>

16. A Francia Nemzeti Könyvtár hivatalos honlapja

URL: <http://www.bnf.fr/>

17. A francia Információs közkönyvtár honlapja

URL: <http://www.bpi.fr/>

18. A Sorbonne Egyetem könyvtárának honlapja

URL: <http://www.bibliotheque.sorbonne.fr/>

19. A Musée d'Orsay könyvtára a múzeum honlapján

URL: <http://www.musee-orsay.fr/fr/espaceprofessionnels/professionnels/chercheurs/bibliotheque.html>

20. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség hivatalos honlapja

URL: <http://www.nfu.hu/>

21. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium hivatalos honlapja

URL: <http://www.okm.gov.hu>

22. A nantesi Nemzeti Állatorvosi Iskola honlapja

URL: <http://wwwbibli.vet-nantes.fr/>

Konferencia előadás

23. A magyar könyvtárak fejlesztési lehetőségei az európai uniós strukturális alapok támogatásával / Balogh Anna . - AITMES zárókonferencia Budapest- Gödöllő 2007.

URL: http://www.aitmes.org/final_event/documents/aitmes/documents/Balogh

Interjú:

24. Filó Krisztinával készített interjú, aki a Debreceni Egyetem Társadalomtudományi Könyvtárának munkatársa.

MELLÉKLET

A Filó Krisztinával készült interjút csatolom mellékletnek.

1. Hogyan jutottál ki Franciaországba pontosan és mikor (kik szervezték az utat, év)?

Az O.S.C.A.R. Szakmai Turisztikai Egyesület (<http://www.oscar-turisztika.hu/>) szervezett szakmai tanulmányutat Franciaországba (2003. áprilisában); a Katalist (könyvtáros levelezőlistán) volt az út meghirdetve, kifejezetten könyvtárosoknak. Erre a hirdetésre jelentkeztem az egyik kolleganőmmel, s egy hetet töltöttünk Franciaországban; Párizsban voltunk, illetve megnéztük néhány Loire-völgyi kastélyt.

2. Melyik könyvtárakat látogattatok meg?

Párizsban három könyvtárat látogattunk meg:

- Sorbonne Egyetem Egyetemi Könyvtár
- Franciaországi Nemzeti Könyvtár
- Pompidou Központ könyvtára

3. Mi volt az első benyomásod mikor beléptél az adott könyvtárba?

- Sorbonne Egyetem Egyetemi Könyvtár

Utastársunk kapcsolata révén a könyvtárosok részlegén kezdtünk, a háttérben zajló munkafolyamatokat figyelhettük meg, nagyon modernnek tűnt minden, sokkal korszerűbbnek, informatikailag jobban felszereltnek, mint az (akkori) Debreceni Egyetemen . Az olvasóteremben sok hallgató volt, jellegében hasonló mint a Debreceni Egyetemi Könyvtár nagy olvasóterme, gyönyörű festményekkel, freskókkal a falon.

- Franciaországi Nemzeti Könyvtár

Nagyon modern épület, funkcionálisan berendezve, mindenütt szabadpolcos állománnyal, de a 4 sarki „nyitott könyv” raktárból is folyamatosan zajlik a kiszolgálás. Az épület érdekes kialakítása miatt inkább nyomasztónak, nagyon levegőtlennek éreztem, alig van az olvasótermekben természetes fény, mindenhol neoncsövek világítanak, nem tetszett, nem szívesen járnék ide olvasóként. Fejünk fölött, a mennyezeten rengeteg cső, nyomasztó.

Az épület építészetileg nagyon érdekes módon kivitelezett, de véleményem szerint nem alkalmas könyvtárnak.

- Pompidou Központ könyvtára

Hihetetlenül modern épület, szintén sok-sok csővel, melyek külsőleg vannak végigvezetve, az előző könyvtárhoz képest azzal a különbséggel, hogy maga az épület csupa üveg, sok a természetes fény. A könyvtárba szinte csak belestünk, a szabadpolcos állományt láthattuk, sokkal hívogatóbb, vidámabb, színesebb.

4. Valaki végigvezetett-e benneteket a könyvtárakon? Ha igen ki?

- Sorbonne Egyetem Egyetemi Könyvtár

Az egyik utastársunk korábban a Sorbonni Egyetemen tanult/dolgozott ösztöndíjjal és megismerkedett az ottani kollegákkal. Az ő kapcsolata révén jutottunk be a háttérhelyiségekbe, ahol a könyvtári feldolgozás, stb. történik, illetve a francia kolleganő engedte meg, hogy betekintsünk az olvasóterembe, de csak csendben, hiszen olvasók voltak.

Utastársunk tolmácsolta a francia kolleganő szavait.

- Franciaországi Nemzeti Könyvtár

Ha jól emlékszem, az idegenvezetőnk igényelt körbevezetést a könyvtáron belül, és az említett kolleganő tolmácsolta a könyvtáros szakember szavait. Sok időt töltöttünk az épületben, több olvasótermet végigjártunk, elkísértek minket a magyar- finn részlegbe is, de a „nyitott könyv” raktárakba tilos volt felmennünk, ez vonatkozik minden látogatóra.

- Pompidou Központ könyvtára

Nem volt lebeszélve a vezetés, ezért egyénileg lehetett volna felfedezni a könyvtárat is, de erre az időhiány miatt nem igazán került sor.

5. Milyen különlegességeket figyeltél meg az adott könyvtárakban könyvtáros szemmel?

Őszintén szólva, annak tudatában, hogy Nyugat-Európába, Franciaországba utaztunk, sokkal többet vártam a francia könyvtáraktól, azt hittem, hogy a magyar könyvtárosi világ nagyon el van maradva. Természetesen ez így van, ha kis könyvtárakban gondolkozunk, de ha a DEENK könyvtárait hasonlítjuk a francia könyvtárakhoz, néhány esetben szakmailag sokkal jobban álltunk (pl. Sorbonne-ról papírkártyás kölcsönzés működött, nem volt számítógépes rendszerük a kölcsönzések nyilvántartására.) Nagyobb csodát vártam.

6. A magyar könyvtárat párhuzamba állítva a franciával, melyik tűnik fejlettebbnek? Miért? Miben? (a Sorbonni Egyetem könyvtárát összevetve a Debreceni Egyetem könyvtárával például)

Úgy gondolom, minden egyes könyvtár, akár Magyarországon, akár Franciaországban alkalmazkodik az olvasóihoz, figyelembe véve az állományt is, és a lehető legjobb módon próbálja kiszolgálni az olvasókat.

Nem láttam szembetűnő különbségeket egyik könyvtárban sem, a külsőségekben inkább, de a könyvtári munkafolyamatok mindenütt azonosnak mondhatók.

Annyit emelnék ki, hogy a francia könyvtárakon látszik, hogy sokkal több pénz van mögöttük (pl. informatikai háttér, építészeti megoldások).

7. Tetszett- e meg valamelyik könyvtárnak annyira a légköre, hogy ott el tudnád képzelni magadat is mint könyvtáros?

A három könyvtár közül leginkább a Pompidou központ könyvtára tetszett, modern légköre miatt, illetve ha már alkalmam nyílna dolgozni más könyvtárban, kipróbálnám magam ebben a könyvtárban, hiszen az egyetemi könyvtárak „működését” a DEENK által jól ismerem, bár nem mondanék nemet a Sorbonni egyetemi könyvtárnak sem.

A Nemzeti könyvtárba kevésbé vágnék a fenti indokok miatt.